

Ministerie van Justitie en Veiligheid
Mevrouw [REDACTED]
Postbus 20301
2500 EH 'S-GRAVENHAGE

Datum
22 juli 2020
Kenmerk
TRE/U202000573
Telefoon
070-3738393
Bijlage(n)

Onderwerp

Wijziging Opiumwetbesluit en lijst II, behorende bij de Opiumwet in verband met lachgas

Geachte mevrouw [REDACTED]

U heeft gevraagd om een reactie op het ontwerp voor het Besluit houdende wijziging van het Opiumwetbesluit en lijst II, behorende bij de Opiumwet, in verband met plaatsing van distikstofmonoxide (hierna: lachgas) op deze lijst. Graag maken wij gebruik van deze mogelijkheid om op het ontwerpbesluit te reageren.

In het onderstaande geven we eerst ons algemene standpunt over het wetsvoorstel. Daarna bespreken we een aantal specifieke onderdelen.

Algemeen

Door plaatsing van lachgas op lijst II behorende bij de Opiumwet komt er een verbod om lachgas binnen of buiten het grondgebied van Nederland te brengen, te bereiden, te bewerken, te verwerken, te verkopen, af te leveren, te verstrekken, te vervoeren, aanwezig te hebben of te vervaardigen. De technische en gastronomische toepassing van lachgas in algemene zin wordt uitgezonderd van het verbod.

Wij steunen het voornemen van de wijziging van het Opiumwetbesluit en de plaatsing van lachgas op lijst II behorende bij de Opiumwet.

Het is zeer van belang dat het oneigenlijk recreatief gebruik van lachgas als roesmiddel wordt teruggedrongen. Naast de aanzienlijke (volks-)gezondheidsrisico's en gevaren voor de verkeersveiligheid die het oneigenlijk gebruik van lachgas als roesmiddel met zich mee brengt, ervaren vele gemeenten veel hinder en overlast in de openbare ruimte als gevolg van het lachgasgebruik.

Het landelijk verbod kan de aanpak van de lachgasproblematiek efficiënter maken. De beschikbaarheid en verkrijgbaarheid kan hierdoor worden beperkt, wat naar onze verwachting een gunstig effect op de mate van overlast in de openbare ruimte zal hebben.

Het gebruik van lachgas valt niet onder de reikwijdte van de voorgenomen wijzigingen nu de Opiumwet het (enkele) gebruik van drugs niet strafbaar stelt.

De VNG Model APV biedt evenwel verschillende mogelijkheden om hierop te handhaven ingeval van overlast. In onze ledenbrief over lachgas van 14 mei 2020 (Ledenbriefnummer 20/015) zijn wij hier nader op ingegaan en hebben wij op de gevaren van oneigenlijk gebruik van lachgas gewezen.

Hiernaast zal bij de jaarlijkse zomerupdate van de Model APV een voorbeeldartikel worden opgenomen dat specifiek ziet op een lachgasverbod. Het gaat dan om situaties die leiden tot overlast of hinder of het woon- en leefklimaat nadelig beïnvloeden.

Gestelde kaders en criteria

Het verbod van de Opiumwet op handelingen met lachgas, als beschreven in artikel 3 Opiumwet (Ow), is niet van toepassing wanneer deze stof bestemd is voor technische of gastronomische doeleinden.

De technische en gastronomische toepassingen van lachgas in algemene zin zijn uitgezonderd van de verboden handelingen.

In de nota van toelichting bij het besluit wordt het kader geschetst waarbinnen de handelingen met lachgas voor gastronomische en technische toepassingen plaatsvinden. Wanneer handelingen met lachgas buiten het geschetste kader plaatsvinden, dan is dat "een sterke aanwijzing dan wel indicatie" dat er geen sprake is van een legale toepassing van lachgas en is er sprake van strafbaar handelen op basis van artikel 3 Ow. De uitzondering op de verboden van artikel 3 aanhef en onder A, B, C en D, Ow is dan niet van toepassing.

Er worden voorbeelden gegeven van situaties die een indicatie kunnen zijn dat er geen sprake is van een technische dan wel gastronomische toepassing. Zo mogen particulieren voor gastronomische toepassing geen lachgas bij zich hebben en kopen met als doel recreatief gebruik (dit geldt zowel voor flessen als ampullen).¹ Aangegeven wordt dat het niet eenvoudig is een maximale hoeveelheid vast te stellen voor het gebruik van lachgas als voedingsadditief voor gastronomische doeleinden.

In de nota van toelichting worden diverse kaders geschetst aan de hand waarvan aanwijzingen/indicaties kunnen worden afgeleid op grond waarvan strafbaar wordt gehandeld en er worden criteria gesteld waaraan moet worden voldaan om niet onder het verbod van de Opiumwet te vallen.

Wij kunnen ons voorstellen dat de gestelde kaders en criteria houvast voor de handhaving kunnen geven. Maar in de nota van toelichting lijken daarbij tevens normen te worden gesteld op grond waarvan strafbaar handelen wordt bepaald. Voor zover de nota inderdaad zo moet worden gelezen, vragen wij ons af of dergelijke normstelling in de nota van toelichting in plaats van in de wettekst kan worden opgenomen.

Mocht het niet de intentie zijn om de in de nota van toelichting zelfstandige normstelling te geven op grond waarvan de uitzondering op de verboden van artikel 3 aanhef en onder A, B, C en D, Ow niet van toepassing is, maar enkel voorbeelden van sterke aanwijzingen hiervan, dan is het wenselijk de nota van toelichting hierop te verduidelijken.

¹ De nota van toelichting bepaalt hieromtrent dat kopen en bezit voor gastronomisch gebruik door particulieren nog wel zijn toegestaan maar hieraan worden voorwaarden gesteld. Geen verkoop onder de 18 jaar en er mogen maximaal 10 ampullen (in één verpakking) per keer worden verkocht om onder de uitzondering van het verbod te vallen. De ampullen mogen bovendien enkel worden aangeschaft als dit hoort bij een gezond boodschappen patroon, dat wil zeggen in aanvulling op producten die logischerwijs bij de bereiding van voedsel horen.

Voor particulieren is de gastronomische toepassing van lachgas dus beperkt tot het gebruik van lachgas uit ampullen om voeding mee te bereiden. Het normale gebruik van lachgasampullen onder thuiskeoks en thuisbakkers is zeer beperkt. Daarom is bij particulieren het bezit van of verkoop aan, van meer dan 10 ampullen een sterke aanwijzing dat het lachgas niet is bestemd voor gastronomische doeleinden, en is er sprake van strafbaar handelen. Particulieren mogen geen cilinders, gasflessen, of tanks gevuld met lachgas (ver)kopen of in hun bezit hebben. Doorverkoop van lachgas door burgers is in alle gevallen verboden.

Consumptie

Bij de door verkopers in acht te nemen criteria wordt bepaald dat lachgasampullen niet afzonderlijk mogen worden verkocht, maar alleen bij een gezond boodschappenpatroon, dan wel in combinatie met andere horecaproducten.

Wij vragen ons af of dit niet een onwenselijke consumptieverplichting door de overheid behelst. Tevens achten wij het begrip "gezond boodschappenpatroon", mede vanuit oogpunt van effectieve handhaving, onvoldoende concreet.

Zou het hiernaast niet logischer zijn om, nu het wenselijk is om zo min mogelijk ampullen te verkopen via de detailhandel en restrictief inkoop via groothandel mogelijk wordt, een mogelijk alternatief aan de particulier aan te bieden zodat de verkoop aan particulieren kan worden gestopt. Is er een mogelijk alternatief voor een particuliere slagroomsputgebruiker zodat de verkoop van ampullen aan particulieren kan worden gestopt?

Handhaving

Onder meer de politie en het OM zijn belast met de opsporing en handhaving van de Opiumwet. De (gemeentelijke) boa's kunnen niet optreden ten aanzien van de Opiumwetgeving. Deze boa's (in Domein I, Openbare ruimte) hebben bevoegdheden gericht op de aanpak van overlast en kleine ergernissen en andere feiten die de leefbaarheid aantasten binnen de openbare ruimte. Zij kunnen derhalve wel optreden bij overlast van lachgas op grond van de APV, maar niet ten aanzien van de Opiumwetgeving. Dit kan van invloed zijn op de effectiviteit van de handhaving. Het is daarom essentieel dat de (brede) handhaving van regelgeving omtrent lachgas die inzet van (onder meer) gemeenten als het OM en de politie vergt, in de lokale driehoek goed wordt afgestemd en bijzondere aandacht krijgt.

Wij hebben begrepen dat tegelijkertijd met de consultatie handhavingstoetsen plaatsvinden. Tevens zal nog nader worden uitgewerkt hoe de handhaving wordt vormgegeven. Gelet op de impact van de lachgasproblematiek op de overlast in gemeenten achten wij het van belang te worden betrokken bij de uitkomsten van de handhavingstoetsen en de nadere uitwerking van het handhavingsarrangement.

Preventie

In de nota van toelichting wordt aangegeven dat naast de wettelijke maatregel ook ingezet wordt op preventie en voorlichting omtrent lachgas en het monitoren van de maatregel door middel van periodieke onderzoeken. Wij onderschrijven het belang hiervan.

Goede voorlichting over en de gevolgen van het recreatief gebruik van lachgas als roesmiddel is van groot belang. Vergroting van de kennis hierover bij de burger kan extra bewustzijn over de gevaren en negatieve effecten bij de burger bewerkstelligen en stimulans zijn voor gedragsverandering.

Gelet op de negatieve impact die het recreatief gebruik van lachgas heeft op de leefbaarheid in gemeenten, verzoeken wij u ons actief te betrekken bij de monitoring van de maatregel en (de uitkomsten van) de onderzoeken die in dat kader worden uitgevoerd.

Wij verzoeken u om bovenstaande punten bij de behandeling van het ontwerpbesluit te betrekken.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Plaatsvervangend algemeen directeur